

SUOMEN
KOULUHISTORIALLISEN
SEURAN
VUOSIKIRJA
2011

*Koulutus
yhteiskunnallisen
muutoksen
airueena*

KOULU JA MENNEISYYS XLIX

ISBN 978-952-67639-0-3

ISSN 0780-7694

Copyright SUOMEN KOULUHISTORIALLINEN SEURA
Taitto JOUKO KAURANNE

Kirjoittajat

Jaakko Aho, toiminnanjohtaja emer.

Pauli Arola, FT, lehtori

Saara Hakaste, KT, dos

Tuula Hyyrö, KT

Tapani Kananoja, ylitarkastaja, KT, dos

Jouko Kauranne, FT, dos

Martti Kuikka, professori emer.

Yrjö Larmola, FT, kulttuurijohtaja emer.

Erkki Merimaa, FM, opetusneuvos emer.

Jyrki Männistö, FT

Ville Okkonen, tutkija

Harri Saine, KT

Hannu Syväoja, FT

Sisältö

Esipuhe

1. *Saara Hakaste* 9
Koulutus muuttaa säätyrajoja - Fellmanin pappissuvun edustaja kapteeni Agust Fellman ja hänen koulunkäyntinsä
2. *Tuula Hyyrö* 39
Huutolais-Juhosta eliittikoululais-Eemeliin: neljä sukupolvea opintiellä Suomen saloilla ja pääkaupungin sykkeessä
3. *Hannu Syväoja* 67
Tytön kasvatus suomalaisen kirjallisuuden naturalismissa 1800-luvun lopulla
4. *Tapani Kananoja* 89
Teknologiakasvatusta
5. *Jyrki Männistö* 119
Ylioppilastulvaa pelätty Suomessa yli sata vuotta
6. *Pauli Arola* 152
Palkkatyö, yrittäjäyys ja tulevaisuus
7. *Erkki Merimaa* 171
Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen järjestämisen ja siihen liittyvän lainsäädännön kehitys
8. *Harri Saine* 198
Erityisopetukseen osallistuvien määrä kasvaa perusopetuksessa -- Mitä on tapahtunut?
9. *Jouko Kauranne* 220
Helsingin koululaitosta kehittämässä peruskoulun alkuvuosina

<i>10. Martti Kuikka</i>	244
The effect of urbanisation on teacher training and the number of teachers in Finland 1898-1957	
Vapaan koulutuksen säätiötä koskeneen seminaarin alustukset	
<i>11. Jaakko Aho</i>	252
Vapaan koulutuksen tukisäätiön toiminnan lähtökohdat ja strategiset tavoitteet	
<i>12. Ville Okkonen</i>	273
Vapaan koulutuksen tukisäätiön vaikutus	
13. Yrjö Larmola	285
Helsingin kaksi koulumyrskyä	
14. Toimintakertomus	294
15. Aikaisempien vuosikirjojen sisältö	297

Esipuhe

Suomen Kouluhistoriallinen Seura on julkaissut vuosikirjoja vuodesta 1935 lähtien. Nyt julkaistava kirja on järjestyksessään 49:s. Kuluvan vuoden alusta seura otti vastuulleen Kasvatus & Aika -lehden, jota julkaistaan open access -periaatteella. Myös tämänvuotinen vuosikirja julkaistaan samalla periaatteella, eli se on vapaasti ladattavissa verkossa. Vuosikirjan artikkelit saavat aiempaa laajemman lukijakunnan. Seura pyrkii näin palvelemaan paitsi kirjoittajia myös kasvatuksen historian tutkijoita ja harrastajia.

Vuoden 2011 vuosikirjamme nimi on KOULUTUS YHTEISKUNNALLISEN MUUTOKSEN AIRUEENA. Tätä silmällä pitäen kirjan artikkelien kirjoittajat ovat pyrkineet valitsemaan aiheensa. Sisällysluettelosta lukijat näkevät, millaisia aiheita on tullut. Useimmat niistä sopivat hyvin kirjan teemaan, mutta joukkoon olemme hyväksyneet myös suhteellisen kaukana vuosikirjan teemasta olevia artikkeleita, jos niiden sisältö edustaa seuramme päämääriä. Lisäksi tähän vuosikirjaan on otettu kolme alustusta Vapaan koulutuksen tukisäätiötä koskeneen, seuramme järjestämän seminaarin ohjelmasta.

Pienen tiedeseuran talous on jäsenmaksujen varassa. Toimituskunta toivookin lukijoita, jotka eivät vielä ole seuran jäseniä, liittymään seuraan. Tällä tavalla voitte tukea open access -julkaisemista jatkossakin.

Toimikunta kiittää kirjoittajia! Vakiintuneen käytännön mukaan kukin kirjoittaja vastaa oman kirjoituksensa sisällöstä.

Helsingissä 15. lokakuuta 2011

Toimituskunta

Jouko Kauranne, puheenjohtaja
Erkki Merimaa
Jukka Rantala